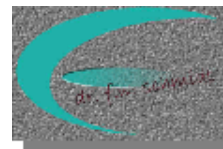


Reacties:

f.w.schmidt77@kpn.mail

# Histo-visie



## Dirk van Hasselt

### Bronnen

N. Bouras e.a., *Wereldsteden van de Lage Landen. Stadsgeschiedenis van Nederland en België* (Amsterdam 2025) 84-90.

Sonttollen.

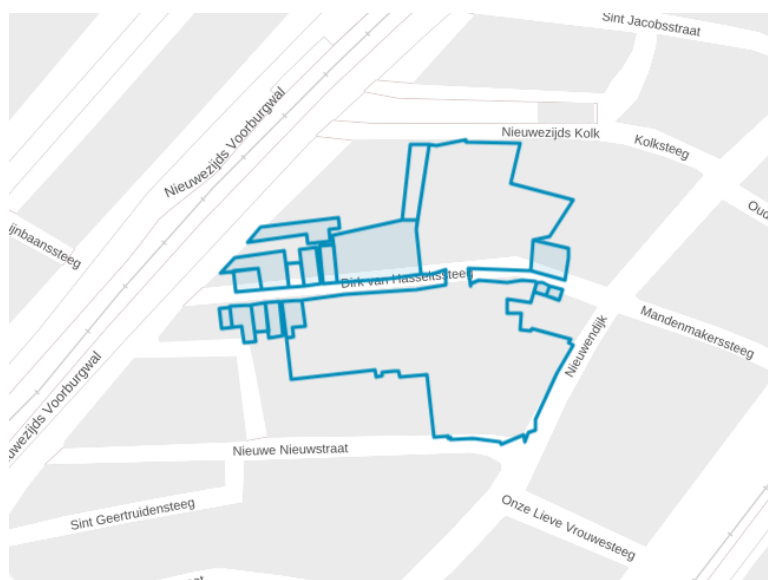
Wie was Dirk van Hasselt? We weten het niet. Zijn naam duikt op in de bijdrage van Jeroen Benders in *Wereldsteden in de Lage Landen*. Hij situeert Dirk in de tweede helft van de veertiende eeuw.

De achternaam van Dirk is een toponiem [=terug te voeren op de plaats van afkomst].

Nu kunnen daarvoor ook andere plaatsen hiervoor in aanmerking komen, zoals Hasselt België en Hasselt Limburg en Brabant. Maar daar Dirk koopman/schipper was en in verband kan worden gebracht met de Hanze, komt Hasselt in Overijssel het meest in aanmerking.

In de archieven van Hasselt komt zijn naam niet voor, maar in die van Amsterdam wel. En wel twee maal, in 1364 en 1381.

In 1364 komt hij voor in de registers van de tol



op Hamburger bier, die in Amsterdam werd geheven.

Naar hem zou ook de Hasseltsteeg vernoemd zijn. Dirk zou daar een hoekpand hebben bewoond. De naam van de steeg dateert al van 1400. De bewoner Dirk moet gezien de naamgeving in de veertiende eeuw dus al grote bekendheid in Amsterdam hebben genoten.

De steeg lag ingeklemd tussen de Nieuwezijds Voorburgwal en de Nieuwedijk. In Centraal Amsterdam dus. Van de middeleeuwse bebouwing is niets meer te zien. Het oudste gebouw dateert tegenwoordig uit 1645.

### 1381

In het jaar 1381 had de aartsbisschop van Bremen het plan opgevat om in Stade, dat sinds 1267 lid

van de Hanze was, tol te gaan heffen. De stad kreeg van de aartsbisschop het stapelrecht, zodat schippers in Stade eerst hun waren moesten aanbieden, voordat ze de Elbe verder op konden varen. Voor de schippers betekende dit een handelsbelemmering. Ze wilden zich hier niet bij neerleggen. In 1381 omzeilden tientallen schippers de tol waaronder ook Dirk van Hasselt.

### Hanze koopman?

Hasselt was lid van de Hanze. Mogelijk dat Dirk het bier over zee uit Duitsland haalde en vervolgens in Amsterdam verkocht. De handelscontacten hier moeten zo intensief zijn geweest dat hij daar ook tenslotte is gaan wonen. Daarbij moest hij wel een keuze maken tussen Amsterdam en de Hanze. Beide lagen juist vaak overhoop met elkaar. De voordelen voor Amsterdam moeten voor Dirk uiteindelijk groter zijn geweest. Groter zijn geweest dan die van de Hanze.

In Amsterdam moet hij ook het nodige aanzien hebben genoten, anders was de steeg nooit naar hem vernoemd.

### Hanzestad

Hoewel Hasselt het meest handel over land bedreef, weten we dat een tweetal Hasselters in de periode 1497-1503 de Sont pas-



seerden. Hun namen zijn geregistreerd in de tolboeken. In 1497 passeerde ene Claus Jehansn [waarschijnlijk Janssen] de Sont als scheepskapitein. Hij zal met zijn schip om Denemarken heen zijn gevaren, de zogenoemde Ommelandsvaart. Met de grotere scheepstypen kon dat. Hoewel de gevaren om de hoek bleven kijken. Niet voor niets lag hier de Jammerbocht. Maar het varen om Denemarken heen had voordelen. Je hoefde de lading

met karren niet over land te transporteren. Dat bespaarde flink wat geld. Zes jaar na Claus voer Sweder door de Sont. Ook hij moest tol betalen. In 1510 zat Gert van Hasselt in Copenhagen in gevangenschap. Het waarom weten we niet, maar zal waarschijnlijk een financiële achtergrond hebben. Gehad. Gebruikelijk was dat een burger van de stad daarbij een beroep kon doen op de gemeenschap. De stad was een collectief. Niet alleen Gert maar alle

bewoners van de stad werden er op aangekeken.